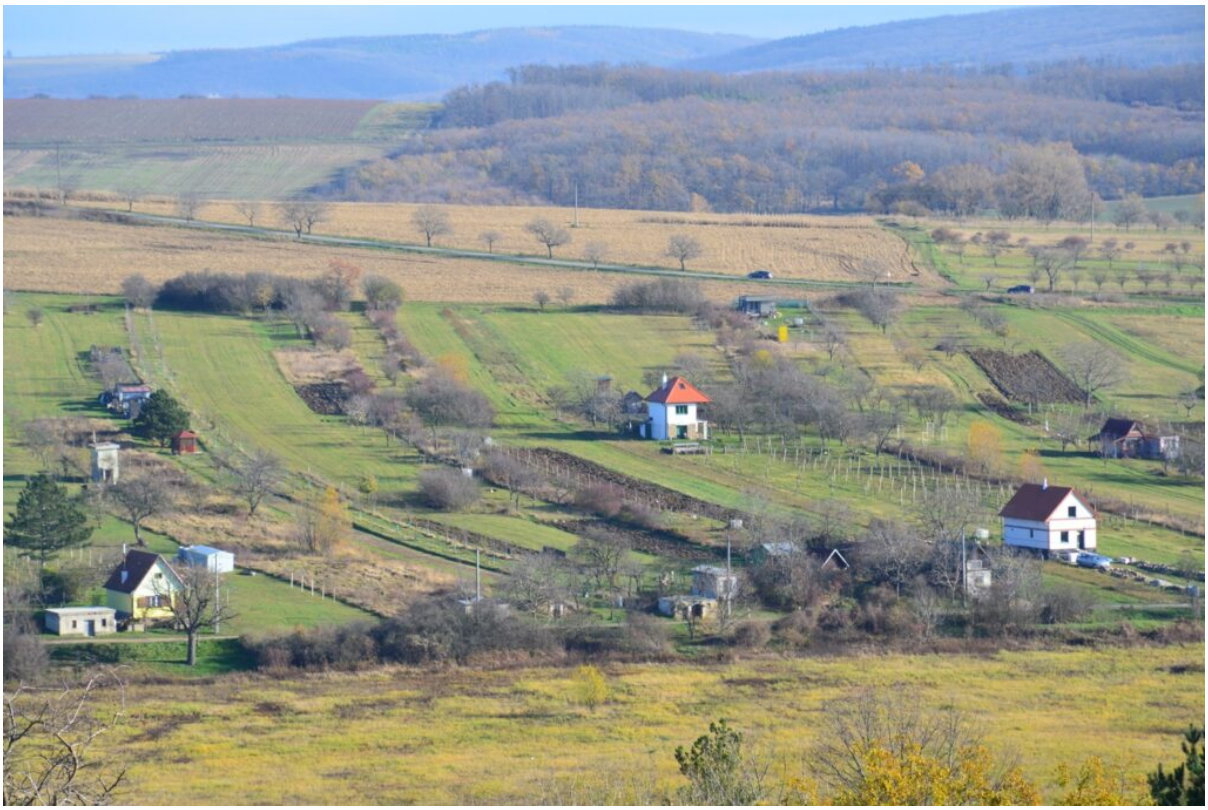
Náučný chodník Vinohradníctvo (Skalica)

Kraj:	Trnavský
Okres:	Skalica
Geomorfologická jednotka:	Chvojnická pahorkatina
Geologická jednotka:	neogénna panva
Chránené územie:	prírodná rezervácia Veterník
Prístup:	bus Skalica, Pod hájikom a pešo smerom na juh 1,5 km po zelenej turistickej značke k cyklorázcestiu Psíky, božie muky
Východisko:	Skalica, cyklorázcestie Psíky, božie muky
Trasa:	Skalica, Psíky, božie muky – dolinou Starohorského potoka – prírodná rezervácia Veterník – Mokrý Háj
Dĺžka, prevýšenie:	1,9 km, prevýšenie 75 m
Čas prechodu:	1 h
Počet zastávok:	6
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: vinohradnícke, kultúrno-historické, prírodovedné

Typ chodníka: samoobslužný, líniový, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Trasa vychádza z rázcestia žltej a zelenej turistickej značky.

Rok otvorenia: 2011

Textový sprievodca: nie je; na stránke Turistickej informačnej kancelárie Skalica sú voľne dostupné informačné panely > .PDF

Kontakt: Turistická informačná kancelária Skalica, Námestie slobody 96/11, 909 01 Skalica, tel. 034 / 6645 341

Aktuálny stav: Niektoré informačné panely sú vyblednuté (2020).

Poznámka: Takmer celá trasa (až po zastávku 5) vedie po spevnenej ceste.

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný na terénne vyučovanie. Odporúčame spojiť s prehliadkou mesta a jeho múzea.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Skalica. Mesto s bohatou históriou a vinohradníckou tradíciou pri západnej hranici Slovenska s Českom severozápadne od Senice na severnom okraji Chvojnickej pahorkatiny na Zlatníckom potoku. Je možné, že názov mu dala kamenná ranorománska stavba rotundy sv. Juraja pravdepodobne z prvej tretiny 11. storočia (stojaca na vyvýšenine na severozápadnom okraji historického stredu mesta) alebo stredoveké kamenné sídlisko, rozmáhajúce sa blízko významných diaľkových obchodných ciest. Prvá písomná zmienka pochádza z roku 1217. V 13. storočí patrila osada grófom zo Svätého Jura a Pezinka. V roku 1372 sa stala slobodným kráľovským mestom, pričom vzniklo jej dodnes čiastočne zachované opevnenie. Obyvateľstvo sa zaoberalo vinohradníctvom, remeslami, vyrábalo sa tu jedno z najkvalitnejších súkien v Uhorsku. Mesto mnoho trpelo v dôsledku svojej strategickej prihraničnej polohy, striedali sa obdobia úpadku a prosperity. Sídlilo tu viacero reholí, ktoré prispievali k rozvoju. V druhej polovici 19. a začiatkom 20. storočia bola jedným z centier národnooslobodzovacích aktivít proti maďarizácii. Škarniclovská tlačiareň bola produkciou tlačí v domácom jazyku počas národného obrodenia najvýznamnejšou na juhozápadnom Slovensku. V roku 1918 tu sídlila dočasná vláda pre Slovensko. V meste sa zachovalo mnoho kultúrno-historických pamiatok (kostoly, kláštory, cintorín, meštianske domy, pomníky), pribúdajú i nové pamätníky minulých dejov či osobností. Trojuholníkovému centrálnemu námestiu dominuje farský kostol sv. Michala archanjela zo 14. storočia. Pozornosť si zaslúži neskororenesančná radnica z prvej tretiny 17. storočia a najmä ojedinelá secesná budova **Spolkového domu** (dom kultúry) z roku 1905 postavená podľa návrhu Dušana S. Jurkoviča z podnetu miestneho lekára Dr. Pavla Blaha, národovca a milovníka slovenského ľudového umenia. Obsahovala spolkové (Skalický gazdovsko-potravný spolok, Spolok sv. Vavrinca a Katolícky kruh) a obchodné miestnosti, múzeum, knižnicu s čitárňou, divadelnú dvoranu, byt a sklady. Jej štít v priečelí zdobí mozaika uhorského kráľa sv. Štefana žehnajúceho slovenskej rodine od významného českého maliara Mikoláša Aleša. Aktuálne je prístupná verejnosti ako sídlo Záhorského múzea. Juhozápadne od mesta na okraji nivy Moravy je pri Starohorskom potoku sústava Skalických rybníkov. Pahorkatinné juhovýchodné okolie mesta, budované treťohornými pieskovcami, ílovcami, zlepencami, ílmi a pieskami – teda vrstvami priaznivými pre vznik zosuvov –, zaberajú vinice. Pre miestne vinohradníctvo s tradíciou od 15. storočia je typickou odrodou viniča **Skalická frankovka**, ktorá je popri Svätovavrineckom a Modrom portugale súčasťou **Skalického rubína** – svetoznámeho silne aromatického vína rubínovej farby zo Skalickej vinohradníckej oblasti.

Skalický trdelník. Skalická vysoká torta. Dve svojrázne kulinárske špeciality späté so Skalicou. Výroba trdelníka sa tu traduje od 18. storočia, kedy ju sem priniesol kuchár grófa Gvadányiho zo Sedmohradska. Ide o múčnik z jemného kysnutého cesta namotaného na rúrku, tzv. trdlo, pečený nad otvoreným ohňom a nakoniec osypaný mletými orechmi alebo škoricou. V roku 2007 získal Skalický trdelník – ako prvý potravinársky výrobok na Slovensku – ochrannú značku Európskej únie, ktorá vymedzuje geografickú oblasť jeho výroby – časti okresov Skalica a Senica medzi riekami Morava, Teplica, Myjava a hranicami s Českom. Druhý gastronomický unikát – Skalická vysoká torta – sa vyvinul pod vplyvom biedermeiera z blízkej Viedne v polovici 19. storočia. Dosiaľ je hlavným prvkom slávnostnej skalickej svadobnej tabule, ako aj mestských slávnostných podujatí.

Prírodná rezervácia Veterník. Chránené územie v severnej časti Chvojnickej pahorkatiny južne od Skalice vyhlásené v roku 1983 na severovýchodnom svahu Veterníka, miestnymi zvanom Vintoperk, na ochranu posledných zvyškov typickej vegetácie skalnej stepi s početným výskytom ojedinelých a chránených druhov rastlín. Lesostepné spoločenstvá vytvárajú mozaiku s lesnými porastmi, ktorým dominuje vysadená borovica čierna rastúca na svahoch budovaných vápnitými pieskami, pieskovcami a zlepencami. Územie je pod intenzívnym vplyvom okolitých poľnohospodársky využívaných plôch. Zaujímavým prvkom v susedstve rezervácie sú plochy opustených, v súčasnosti zarastajúcich vinohradov. Rezervácia je i hniezdiskom chránených druhov vtákov a je zároveň rovnomenným územím európskeho významu (je súčasťou sústavy Natura 2000).

Chvojnická pahorkatina. Neveľký geomorfologický celok na západe Slovenska na sever od rieky Myjavy s pôdorysom trojuholníka s vrcholmi pri Skalici, Čároch a Jablonici, hraničiaci od východu s Bielymi Karpatmi a Myjavskou pahorkatinou, z juhu a západu Borskou nížinou a na severe Dolnomoravským úvalom a asi na 2 km úseku Sudoměřického potoka, tvoriaceho tu česko-slovenskú štátnu hranicu, s Českom. Je to severná menšia časť Záhorskej nížiny. V severnej časti ju preteká od východu k západu Chvojnica, ľavostranný prítok Moravy. Prevažujúci pahorkatinný reliéf so širokými úvalinovitými dolinami a plochými chrbtami sa v oblasti kulminácie celku Zámčiskom (434 m n. m.) v jeho centrálnej časti mení až na podvrchovinný. Geologickú stavbu tvoria prevažne neogénne sedimenty (štrky, íly, pieskovce, zlepence, ílovce), zväčša prikryté staroštvrtohornými sprašami, sprašovými hlinami a naviatymi pieskami (najmä v západnej časti) a pozdĺž Chvojnice štrkmi jej náplavového kužeľa. Vo východnej časti v oblasti Smrdák sa vyskytujú minerálne pramene s mimoriadne vysokým obsahom sírovodíka (680 mg/l) – ide o najkoncentrovanejšiu sírnu vodu na Slovensku a v strednej Európe. V území dominujú hnedozeme a černozeme s oráčinou a tradičnými vinohradmi, na naviatych pieskoch rastú borovicové lesy, v najvyššej a najčlenitejšej časti (Zámčisko) sa zachoval dubový nížinný les.

Názvy informačných panelov

1. História vinohradníctva
2. Vinohradnícke búdy a chotáre
3. Typické odrody viniča v Skalici
4. Prírodná rezervácia Veterník
5. Skalický trdelník a skalická vysoká torta – tajomstvo ich výroby
6. Folklór a kroje

Panely v teréne nie sú označené názvom náučného chodníka.

ZOSUVY PÔDY

SKALICA
N1
N2
N3
N4
N5
N6
Mokrý Háj

BRALICA
MAPY.CZ